

powstało na nowo Koło Medyków Weterynaryjnych, wznawiając tradycyjną już aktywność tej organizacji.

Na szczególne wyróżnienie zasługują powstałe w ostatnich latach studenckie koła naukowe, do których należą: Koło Mikrobiologów i Epizootologów, Koło Fizjopatologów, Koło Anatomo-Patologów i Koło Chirurgów. Żywa ich działalność, której owocem jest szereg zdobytych pierwszych miejsc w konkursach krajowych, jest pięknym przykładem zainteresowań intelektualnych naszej młodzieży.

PROF. DR STEFAN NYREK

Dziekan Wydziału Weterynaryjnego SGGW w Warszawie

Warszawski Wydział Weterynaryjny w okresie XX-lecia PRL

Rok 1964 jest szczególnie bogaty w uroczystości jubileuszowe. Zbiegają się rocznice XX-lecia PRL, sześćsetlecia Uniwersytetu Jagiellońskiego, Tysiąclecia Państwa Polskiego. Wkład polskich badaczy w ogólnoludzką skarbiec nauki w długim okresie sześćsetlecia został dokładnie podkreślony w czasie krakowskich uroczystości jubileuszowych.

Wydział Weterynaryjny SGGW wiąże swój początek ze szkołą weterynaryjną zorganizowaną w Warszawie w 1840 r. na podstawie zarządzenia Rady Administracyjnej Królestwa Polskiego. W 1965 r. przypada 125 rocznica. Rada Wydziału postanowiła uczcić ten fakt specjalną uroczystością i powołała komitet organizacyjny. Przy opracowywaniu referatów na 125-lecie będzie okazją do obszerniejszych zestawień i bardziej wnikliwych analiz, będą uwzględnione wszystkie okresy przemian i rozwoju Wydziału, ze szczególnym podkreśleniem ostatniego XX-lecia, dlatego w tym roku i na tym miejscu można ograniczyć się do niektórych tylko przypomnień.

Okres XX-lecia jest szczególnie dokładnie i wielostronnie analizowany. Dwadzieścia lat Polski Ludowej to olbrzymi wysiłek całego narodu, to unowocześnienie rolnictwa, stworzenie przemysłu. Niemal w tym udział pracowników nauki i absolwentów Wyższych Szkół Rolniczych, Wydziałów Weterynaryjnych i zawodu weterynaryjnego. Chociaż 20 lat w rozwoju uczelni, w historii zawodu to niewielki odcinek czasu, który prawie wszyscy pamiętają, warto przypomnieć pewne fakty, porównać je, zestawić i podsumować. Dwadzieścia lat w życiu człowieka to poważny procent jego życia, jego aktywności zawodowej i społecznej. Dla tych, którzy brali w tym udział, będzie to przypomnienie, dla młodzieży studenckiej będzie to fragment nieznanego kroniki z okresu ich dzieciństwa. Dla jednych i

20 lat istnienia, to w życiu uniwersyteckim odcinek czasu stosunkowo niedługi. Jednak — przy retrospektywnym spojrzeniu w trudne lata powojenne, które towarzyszyły zakładaniu zrębów Wydziału, uwzględniając brak tradycji dla szkoły tego typu w środowisku lubelskim, a równocześnie przy wyraźnych efektach pracy dydaktycznej i naukowej — trudno odmówić lubelskiemu Wydziałowi Weterynaryjnemu pozytywnej oceny. Wydział — powstały w wyjątkowo trudnych warunkach — wzrósł, okrzepł i rozwinął się. Dziś spokojni już być możemy o jego przyszłość.

dla drugich będzie to zestawienie faktów ułatwiających ocenę wysiłków, osiągnięć i przebytej drogi. Obecna młodzież akademicka zna dzień dzisiejszy, dzień powszedni swojej uczelni, nie zna jednak kłopotów i trudności istniejących zawsze przy tworzeniu czegoś nowego, a szczególnie wielkich wysiłków niezbędnych przy odbudowywaniu życia po zniszczeniach wojennych.

Odbudowa to zagadnienie kompleksowe obejmujące plany, kredyty, materiały, wykonawstwo. Odbudowa uczelni to nie tylko gmachy uniwersyteckie, ale również mobilizacja kadr naukowych, laboratoryjnych, plany dydaktyczne, baza ćwiczeniowa, podręczniki, skrypty, aparatura i wiele innych potrzeb. Nie można zapominać o domach studenckich. Mówić o pierwszym XX-leciu Warszawskiego Wydziału Weterynaryjnego to znaczy mówić o jego odbudowie i rozbudowie, o jego troskach codziennych i wyjątkowych.

W XX-leciu powojennym Wydziału można wyróżnić trzy okresy. Pierwszy — to okres organizacji lokali, kadr i dydaktyki, drugi — to okres gruntownego szkolenia kadr, sprawdzania aparatury pomiarowej, organizacji pracowników naukowych, trzeci — to okres pełnej działalności dydaktycznej i naukowej. Dla ścisłości warto dodać, że Wydział Weterynaryjny Uniwersytetu Warszawskiego w okresie powojennym został uruchomiony dopiero w październiku 1946 r., a więc najpóźniej ze wszystkich uczelni weterynaryjnych w Polsce. Pełne dwudziestolecie można będzie podsumować w 1966 r. W chwili wyzwolenia Pragi w budynkach Wydziału Weterynaryjnego mieścił się Szpital Grochowski. Dzięki energicznym staraniom dr H. Szwejkowskiego, przedwojennego dziekana, prof. dr W. Stefańskiego oraz dzięki poparciu i zrozumieniu rektora UW prof. dr S. Pieńkowskiego po licznych inter-

Członkowie Rady Wydziału Weterynaryjnego SGGW od prawej: doc. dr F. Nagórski, prof. dr Władysław Stankiewicz, prof. dr E. Zarnowski, prof. dr R. Hoppe, doc. dr W. Stefaniak, prof. dr H. Szwejkowski, prof. dr Jan Hay, prof. dr Kazimierz Krysiak, doc. dr Z. Osuchowska, doc. dr E. Szeligowski (przedst. pomoc. prac. nauk.), prof. dr Stefan Nyrek (dział. Wydziału), prof. dr S. Piwowarczyk (prodziekan Wydziału), prof. dr Juliusz Brill, prof. dr E. Domański, prof. dr K. Marek, doc. dr J. Mazurczak, dr Świeżyński (przedst. pomoc. prac. nauk.).

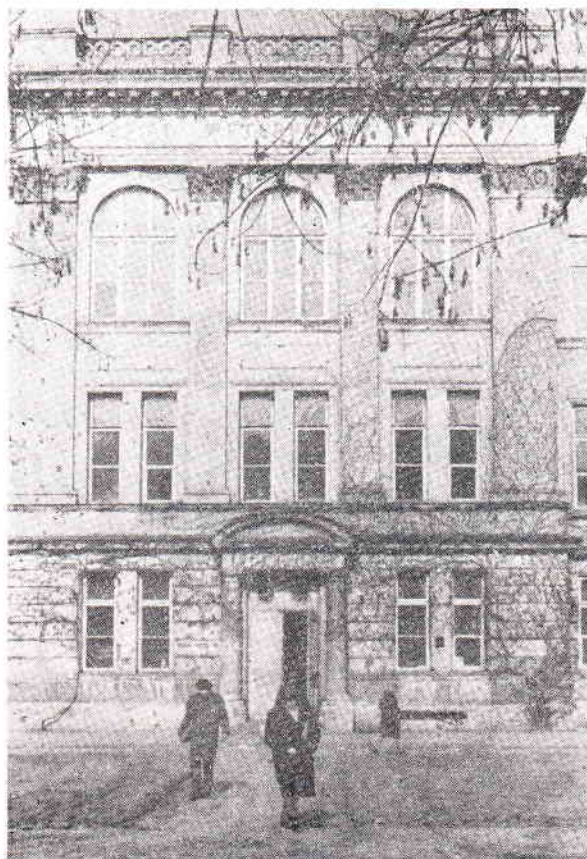
Na zdjęciu brak: prof. dr. S. Woyciechowskiej oraz dr B. Józta przedstawiciela ZOZ.

wencjach u ministrów: Oświaty, Rolnictwa, Obrony Narodowej, prawie z dwuletnim opóźnieniem reaktywowano Warszawski Wydział Weterynaryjny. W chwili rozpoczęcia zajęć dydaktycznych jedynie pomieszczenia Katedry Mikrobiologii i Epizootologii były w gestii Wydziału. Inne budynki były sukcesywnie oddawane przez szpital lub przypadkowych użytkowników aż do 1952 r. lub odbudowywane od podstaw. Na przypomnienie zasługuje ofiarność lekarzy terenowych, dawnych wychowanków uczelni, którzy przy każdej okazji spotkań, zjazdów, odpraw przeprowadzali zbiórki pieniężne na rzecz odbudowy Wydziału. Choć sumy zebrane tą drogą były kroplą w morzu potrzeb, są jednak pięknym świadectwem wyrobienia społecznego członków zawodu. Nie mniejszy wysiłek przy odbudowie Wydziału dawała ówczesna młodzież studencka, która nie mając pieniędzy dała swą pracę i wysiłek organizacyjny. Studenci Wydziału Weterynaryjnego wykazywali wyjątkową prężność, nie spotykaną wśród dzisiejszej młodzieży, własnym trudem zdobyli fundusze, materiały budowlane i w szybkim tempie odbudowali parter budynku zajmowanego dziś przez Katedrę Położnictwa. Natychmiast po odbudowie znalazły tam pomieszczenia: stołówka studencka i asystencka, biura organizacji młodzieżowych i świetlica. Człon-

kowie Rady Wydziałowej dobrze pamiętają aktywność ówczesnych studentów: M. Szulca, J. Gilla i J. Strzelca.

Wielkim cieniem na powojenny rozwój Wydziału rzutują jednak niezrealizowane plany budowy Wydziału na polach mokońskich. Wizja rychłego opuszczenia Grochowa nie tylko nie sprzyjała, ale wprost utrudniała uzyskanie kredytów na bieżące remonty, adaptacje, budowę nowych pomieszczeń i konserwację urządzeń. Stan ten uległ zmianie dopiero w ostatnich latach. W 1960 r. przekazano nowe pomieszczenia katedrom Farmakologii, Fizjopatologii i Położnictwa, a w 1963 r. została otwarta nowo zbudowana Klinika Położnicza. Możliwe, że w 1970 r. Wydział będzie przeniesiony do Ursynowa. Należy przypomnieć, że pismem Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego i Nauki z dnia 10.XI.1951 r. Wydział Weterynaryjny Uniwersytetu Warszawskiego został organizacyjnie związany ze Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego. A więc w okresie powojennym tylko przez 5 lat 1946—1951 Wydział Weterynaryjny wchodził w skład Uniwersytetu Warszawskiego. Każda reorganizacja stwarza w pierwszej fazie poważne trudności, ale dziś po trzynastu latach Wydział Weterynaryjny jest silnie powiązany ze Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego, a więc ta będzie utrwalona i scementowana po

zbudowaniu wszystkich wydziałów SGGW w Ursynowie. Pracownicy naukowcy Wydziału znaleźli właściwą ocenę ze strony nowych kolegów akademickich i władz uczelni. Ich trud w poważnym procencie zwiększa dorobek dydaktyczny i naukowy uczelni.

Fragment gmachu głównego Wydz. Weterynaryjnego SGGW

Znane są wszystkim trudności kadrowe na kierowniczych stanowiskach w pierwszym okresie. Warszawski Wydział Weterynaryjny pokonał te trudności dość szybko. Szczegóły personalne i imienną obsadę katedr i zakładów w tym okresie można znaleźć w artykule H. Szwejkowskiego (1954) i K. Millaka (1951). Po 1959 r. zaszły duże zmiany w obsadzie katedr. W ostatnich latach dwudziestolecia przeszli na emeryturę: prof. dr J. Kulczycki — kierownik Kliniki Chirurgicznej, prof. dr Br. Konopacka — kierownik Zakładu Histologii i Embriologii, prof. dr B. Gutowski — kierownik Katedry Fizjologii, prof. dr W. Stefański — kierownik Katedry Parazytologii i Chorób Inwazyjnych, prof. dr M. Gedroyć — kierownik Katedry Farmakologii. Wszyscy emerytowani profesorowie z wyjątkiem b. kierownika Katedry Farmakologii biorą nadal czynny udział w naukowym i dydaktycznym życiu Wydziału i wydatnie przyczyniają się do wzrostu młodej kadry naukowej.

Pierwsza i ostatnia z wymienionych katedr na razie są nie obsadzone. Obecnie kierownikiem Katedry Parazytologii jest prof. dr E. Żarnowski, kierownikiem Zakładu Histologii i Embriologii doc. dr Z. Osuchowska, kierownikiem Katedry Fizjologii jest prof. dr E. Domański.

W czerwcu 1964 r. kierownictwo katedr i zakładów Wydziału Weterynaryjnego w Warszawie przedstawia się następująco:

Katedra Anatomii Patologicznej — prof. n. dr Heliodor Szwejkowski

Katedra Anatomii Zwierząt — prof. z. dr Kazimierz Krysiak

Zakład Histologii i Embriologii — doc. dr Zofia Osuchowska

Katedra Chemii Fizjologicznej — prof. n. dr Stefan Nyrek

Katedra Chirurgii — kierownik vacat, kurator prof. n. dr Roman Hoppe

Zakład Rentgenologii — doc. dr Wiktor Stefaniak

Katedra Chorób Wewnętrznych — doc. dr Feliks Nagórski

Zakład Chorób Małych Zwierząt — prof. n. dr Władysław Stankiewicz

Katedra Epizootologii — prof. z. dr Abdon Stryszak

Zakład Epizootologii — prof. z. dr Abdon Stryszak

Zakład Kliniczny Chorób Zakaźnych — prof. n. dr Stanisław Piwowarczyk

Zakład Chorób Drobiu — prof. n. dr Kazimierz Marek

Zakład Chorób Owadów Użytkowych — kierownik vacat, kurator prof. z. dr Abdon Stryszak

Klinika Chirurgiczna Wydziału Wet. SGGW.

Katedra Farmakologii — kierownik vacat, kurator prof. n. dr Stefan Nyrek

Katedra Fizjologii Zwierząt — prof. z. dr Eugeniusz Domański

Katedra Fizjopatologii — kierownik vacat, kurator prof. z. dr Eugeniusz Domański

Katedra Higieny Produktów Zwierzęcych — prof. n. dr Jan Hay

Katedra Mikrobiologii — prof. z. dr Juliusz Brill

Katedra Parazytologii i Chorób Inwazyjnych — prof. n. dr Eugeniusz Żarnowski

Katedra Położnictwa i Patologii Rozrodu — prof. n. dr Roman Hoppe

Prof. n. dr Stanisława Woyciechowska i doc. dr Jerzy Mazurczak nie mają obowiązków kierownika.

Dziekanami Wydziału Weterynaryjnego w okresie powojennym do 1964 r. byli:

1945—1951 Witold Stefański

1951—1954 Kazimierz Krysiak

1954—1956 Jan Hay

1956—1958 Abdon Stryszak

1958—1960 Roman Hoppe

1960—1964 Stefan Nyrek

Ogółem Wydział w 1964 r. posiada 13 katedr z 18 zakładami. W porównaniu z 20-leciem międzywojennym Wydział jest bogatszy o 2 nowo powstałe katedry (Fizjopatologii i Położnictwa) oraz 4 zakłady (Rentgenologii, Chorób Drobiu, Chorób Owadów Użytkowych, Chorób Małych Zwierząt). W związku z modernizacją studiów, dążącą do zmiany profilu absolwenta, z różnicowaniem się specyfiki katedr teoretycznych i praktycznych, z planowaniem budowy nowych pomieszczeń na Ursynowie Wydział przewiduje powstanie w okresie najbliższych dwóch lat czterech nowych zakładów, a do 1970 r. jednej katedry i 11 dalszych zakładów.

Pod koniec okresu międzywojennego na Wydziale było 2 profesorów zwyczajnych, 7 nadzwyczajnych, 3 docentów, 3 adiunktów, 16 st. asystentów, 13 asystentów. Obecnie kadry wydziałowe przedstawiają się następująco: 4 profesorów zwyczajnych, 8 profesorów nadzwyczajnych, 4 docentów (do końca 1964 r. liczba ta wzrosła do 9), 30 adiunktów, 30 st. asystentów, 3 asystentów. W okresie przedwojennym (rok 1937—38 cytowane wg K. Milaka) na Wydziale Weterynaryjnym w Warszawie studiowało 459 osób, w tym 47 kobiet, wydano dyplomów lekarza weterynaryjnego 75, przeprowadzono doktoratów 8. W roku akademickim 1963/64 studiowało 480 osób, w tym kobiet 68, wydano dyplomów lekarza weterynaryjnego 70, przeprowadzono 8 doktoratów, 3 habilitacje. W całym XX-leciu przedwojennym Uczelnia Warszawska wydała 615 dyplomów lekarza weterynaryjnego oraz 33 dyplomy doktorskie. W ciągu ostatnich 17 lat powojennych XX-lecia wydano 1091 dyplomów lekarza weterynaryjnego oraz 78 dyplomów doktorskich, przeprowadzono 16 habilitacji.

Wyżej podane dane liczbowe dotyczą obsady kadrowej Wydziału, szkolenia młodej ka-

dry naukowej, oraz działalności dydaktycznej. O działalności naukowej mogą świadczyć publikacje ogłoszone w prasie krajowej i zagranicznej. W krótkim zestawieniu trudno podać dokładną bibliografię i ocenę merytoryczną prac naukowych wszystkich placówek wydziałowych. Warto jednak poinformować, jaka jest aktualna tematyka naukowa poszczególnych katedr, klinik i zakładów.

Katedra Anatomii Zwierząt — prowadzi studia z zakresu morfologii kręgowców, anatomii zębów, krajowego jelenia nizinnego i innych ssaków fauny polskiej oraz studia morfologiczne na podstawie szczątków z wykopalisk archeologicznych.

Zakład Histologii i Embriologii — zajmuje się histochemią narządów rozrodczych u zwierząt dorosłych i zarodków.

Katedra Anatomii Patologicznej — opracowuje tematy dotyczące zmian patomorfologicznych w różnych narządach i tkankach, wywołanych przez bakterie, pasożyty i czynniki środowiskowe, oraz zmiany patomorfologiczne w układzie nerwowym pod wpływem chorób wirusowych i alergoz. Ponadto opracowuje zmiany patomorfologiczne w nadnerczu bydła pod wpływem bodźców patologicznych, na przykładzie działania hormonu adrenokortykotropowego.

Katedra Chemii Fizjologicznej — prowadzi badania dotyczące zagadnień enzymatycznych w organizmie zwierzęcym; ostatnio tematyka została poszerzona na inne metabolity, związane z przemianą siarki, azotu i pierwiastków śladowych.

Katedra Farmakologii — prowadzi prace nad nowymi antybiotykami roślinnymi w leczeniu chorób zwierząt, nad leczeniem tzw. zatruc przypadkowych oraz nad mechanizmem działania farmakologicznego środków leczniczych z grupy acetylocholin.

Katedra Fizjopatologii — prowadzi badania nad regulacją hormonalną procesów rozrodczych u przeżuwaczy oraz nad wykazaniem czynników warunkujących poziom przeciwciał u nowo narodzonych cieląt.

Katedra Fizjologii Zwierząt — prowadzi badania nad procesami trawiennymi przewodu pokarmowego u bydła, studia nad wpływem kwasu mlekowego na układ sercowo-naczyniowy zwierząt, nad przemianami tłuszczowymi u drobiu oraz nad wpływem niedotlenienia na czynność ośrodków układu nerwowego.

Katedra Higieny Produktów Zwierzęcych — prowadzi studia z zakresu ochrony radiologicznej produktów żywnościowych pochodzenia zwierzęcego, z zakresu higieny i oceny mięsa zwierząt łownych, higieny przetwórstwa mleka oraz badań nad odbarwionymi mięśniami trzody chlewnej tzw. „mięsem rybim”.

Katedra Mikrobiologii — prowadzi studia z zakresu wirusologii i bakteriologii.

Tematyka dotyczy badań nad bakteriofagami włoskowca różycy świń, wirusa pomoru świń, wirusa ospy ptaków, wirusa ronienia zakaźnego klaczy oraz metabolizmem cukrowców u *Escherichia coli*.

Katedra Parazytologii i Chorób Inwazyjnych — kontynuuje tematykę dotyczącą helmintofauny ptaków domowych i dzikich, ssaków łownych oraz płazów. Prowadzi badania nad kokcydiozą świń oraz studia dotyczące hematologicznych i biochemicznych zjawisk w niektórych pasożytniczych chorobach ze szczególnym uwzględnieniem trichinelozy.

Katedra Epizootiologii — prowadzi badania nad mechanizmem odporności po szczepieniu przeciw wściekliznie, nad problemem nosicielstwa zjadliwego wirusa choroby Newcastle u kur ochronnie szczepionych przeciwko tej chorobie. W związku z badaniami nad chorobami pszczoł prowadzona jest praca nad enzymami przewodu pokarmowego pszczoły.

Klinika Chorób Wewnętrznych — prowadzi studia nad zaburzeniami przemiany materii i chorobami układu krążenia. Dalsze prace w głównej mierze dotyczą kontroli klinicznej leków dostarczanych przez przemysł

farmaceutyczny oraz badań nad doskonaleniem metod diagnostycznych.

Klinika Chirurgiczna — prace kliniki idą w kilku kierunkach. Odnoszą się one do operacyjnego leczenia urazowego zapalenia osierdza u bydła i złamań kości u małych zwierząt, do anestezjologii stosowanej u zwierząt, ponadto podjęto badania nad wpływem zabiegów na nerwach i naczyniach na światło tętnic kończyn konia.

Katedra Położnictwa i Patologii Rozrodu — prowadzi badania nad diagnostyką wibriozy bydła i zakażenia rzęsistkiem bydlęcym, nad zapaleniem wymienia u krów, nad metodyką cięcia cesarskiego u krów i stosowaniem antybiotyków w leczeniu schorzeń okresu poporodowego u bydła i koni.

Mimo trudności lokalowych, kurczenia się zaplecza klinicznego, przejścia poważnej grupy doświadczonych profesorów na emeryturę, mimo permanentnej tymczasowości stymulowanej obietnicami stworzenia nowoczesnych warunków pracy — Wydział na bieżąco pokonuje piętrzące się trudności, mając już za sobą okres najtrudniejszy śmiało patrzy w przyszłość, gotowy do nowych wysiłków w następnych latach budownictwa socjalistycznego.

PROF. DR BRONISŁAW GANCARZ

Dziekan Wydziału Weterynaryjnego WSR we Wrocławiu

Wydział Weterynaryjny WSR we Wrocławiu w okresie XX-lecia PRL

Dwadzieścia lat w życiu jednostki — to olbrzymi okres czasu, w życiu narodu natomiast obchodzącego obecnie swoje 1000-lecie znanych politycznych dziejów mogłoby się wydawać małą chwilą. Tak jest tylko pozornie. W czasach, w których wypadło nam żyć, gdy zmiany społeczne tak szybko się odbyły, a postęp w dziedzinie techniki i nauki przebiega w tak bardzo przyspieszonym tempie, okres 20-lecia należy określać inną miarą.

Wszelkie rocznice zmuszają do spojrzenia wstecz i do analizy tego, co w minionym czasie zrobiono, do spostrzeżenia błędów oraz nastrojają do snucia konstruktywnych planów na przyszłość.

W chwili, gdy takie podsumowania odbywają się w różnych instytucjach naukowych, przemysłowych i innych czyni taką analizę swego istnienia w okresie 20-lecia i Wydział Weterynaryjny WSR we Wrocławiu.

Trzeba było niezwykłego entuzjazmu i dużego poświęcenia, aby 19 lat temu we Wrocławiu, w mieście po Warszawie należącym do najbardziej zniszczonych w ostatniej wojnie na świecie, rozpocząć organizowanie Wy-

działu Medycyny Weterynaryjnej. Wprawdzie prof. dr Zygmunt Markowski w porozumieniu z grupą profesorów dawnej Lwowskiej Akademii Medycyny Weterynaryjnej (z prof. Klisieckim, Poluszyńskim i Łopatyńskim) uzyskał zgodę na utworzenie studium medycyny weterynaryjnej na Uniwersytecie Jagiellońskim, ale zwyciężyła koncepcja późniejsza, utworzenia wydziału przy powstającym we Wrocławiu Uniwersytecie i Politechnice.

W celu realizacji tego planu przyjechali do Wrocławia już 28.VI.1945 r., do miasta dymiącego jeszcze od wojennych pożarów, pierwsi asystenci dawnej Akademii Medycyny Weterynaryjnej, a obecnie znani naukowcy — prof. dr Karol Buluk, doc. dr Zbigniew Jara i prof. dr Alfred Senze. Tu spotykają się z prof. dr Konopińskim, który już wcześniej od wspomnianych „zwiadowców” pieszo 11 maja 1945 r. dotarł do Wrocławia. Wkrótce potem przyjeżdża prof. dr A. Klisiecki i obejmuje kierownictwo nad grupą weterynaryjną, zasiloną w tym czasie nowym zespołem asystentów i 35 studentów. Ten pełen zapału zespół